

Hovrätten över Skåne och Blekinge

hovratten.skaneblekinge@dom.se

HOVRÄTTEN ÖVER
SKÅNE OCH BLEKINGE
Rotel 13

INKOM: 2020-07-16
MÅLNR: B 2058-20
AKTBIL: 5

Mål B 2058-20

Komplettering av överklagande till Hovrätten över Skåne och Blekinge avseende Linnea Olivefalk

Dubbelbestraffning

Linnea Olivefalk anser i första hand att åtalet står i strid mot principen om förbud mot dubbelbestraffning (ne bis in idem) i artikel 4.1 i sjunde tilläggsprotokollet till Europakonventionen. Grunden är att Linnea redan straffats genom avstängning av från högskoleprovet och antagningen i 2 år.

Av 7 kap. 21 § andra stycket högskoleförordningen framgår att den som genom användning av otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid högskoleprov ska stängas av från deltagande i provet under en period av två år från tidpunkten för försöket. Beslut om avstängning fattas av UHR.

Vi menar att detta med utgångspunkt i Europadomstolens avgörande den 8 juni 1976 i målet Engel m.fl. mot Nederländerna utgör ett straff i konventionens mening. Även om förfarandet i nationell rätt anses vara en administrativ sanktion så är styftet med avstängningen, att bestraffa fuskaren och avskräcka andra från att fuska.

Även enligt tingsrättens mening kan åtgärden att stänga av Linnea Olivefalk från att skriva högskoleprovet under en tvåårsperiod anses vara av straffliknande karaktär. Tingsrätten anser dock att det dock får anses som en förhållandevis lindrig reaktion med anledning av användandet av otillåtna hjälpmedel och dessutom en förutsebar följd. Enligt tingsrätten är därför avstängningen närmast att betrakta som en tilläggssanktion som inte bör förhindra åtal beträffande gärningar som begåtts under i allt väsentligt samma faktiska omständigheter som de som legat till grund för beslutet om avstängning.

Advokatfirman Sundberg & Savic HB

Advokat Filip Savic AB | Box 17168 | SE-200 10 Malmö

+46 (0) 8 12057991 | +46 (0) 40 6188562 | info@skattejuristen.com www.skattejuristen.se | www.ekobrottsadvokaterna.se

Vi delar inte tingsrättens bedömning beträffande straffets stränghet. En avstängning är minst lika ingripande och betungande som en villkorlig dom eller ett bötesstraff.

Det ska påpekas att bestämmelsen infördes efter att det under hösten 2015 upptäckts ett utstuderat fusk i samband med högskoleprovet. Syftet var att stoppa pågående fusk och att avskräcka dem som funderar på att bryta mot reglerna. Av förordningstexten framgår att beslut om avstängning från högskoleprovet inte fattas av den högskola där fusket upptäcks, utan av Universitets- och högskolerådet. Av 12 kap. 6 § framgår att rådets beslut inte får överklagas.

I detta sammanhang ska även påpekas att det har i den juridiska doktrinen ifrågasatts om frånvaron av en rätt att överklaga UHR:s beslut om avstängning i två år är förenlig med konventionen och Europadomstolens praxis (e t.ex. Lars Bejstam, Nya regler om fusk vid högskoleprovet – ett fuskverk?, Förvaltningsrättslig tidskrift 2016 och det där nämnda rättsfallet HFD 2016 ref. 41.)

Genom UHRs beslut anser vi därför att straffet konkretiserats på ett sådant sätt att dubbelbestraffningsförbudet aktualiserats (jfr vad som gäller beträffande skattetillägg NJA 2013 s. 502 p. 72).

Skuldfrågan

För det fallet att hovrätten inte anser att förfarandet skrider mot dubbelbestraffningsförbudet anser vi inte att åklagaren styrkt att Linnea Olivefalk använde otillåtna hjälpmedel vid provet och att de uppgifter som hon lämnade i försäkran därmed var osanna.

Enligt tingsrätten visar utredningen att Linnea Olivefalk vid tiden för provet hade tillgång till utrustning som kan användas vid fusk på högskoleprovet.

Vi menar dock att det saknas bevis om att hon hade tillgång till utrustning vid tiden för provet. Utrustningen har ostridigt skickats till Linnea Olivefalk före provtillfället men det saknas uppgift om utrustningen skickades tillbaka före eller efter tiden för provet.

Beträffande hennes prestation i förhållande till tidigare prestation är det klarlagt att Linnea Olivefalk i perioder på grund av sjukdom har haft minnesförlust, koncentrationssvårigheter och svårt för att hantera stress.

Tingsrätten påstår dock att dessa problem knappast förklarar den uppseendeväckande skillnad i resultat som Linnea Olivefalk fått på provet hösten 2017 jämfört med tidigare provtillfällen.

Vi delar inte denna bedömning. I tingsrätten ingavs sakframställningsvis en lista med symptom som flera i sig, och helt klart tillsammans, hade kunnat förklara prestationsskillnaden. Någon motbevisning härom har dock inte åklagaren åberopat varför det framstår som anmärkningsvärt att tingsrätten avfärdar Linnea Olivefalks uppgifter.

Tingsrätten påpekar även att det av de läkarintyg hon gett in framgår dessutom att hon behandlats 2014-2016 och sedan inte sökt hjälp på nytt för symptom relaterade till sjukdomen förrän våren 2019, varför Med läkarintygen inte ger stöd för att Linnea Olivefalk skulle varit sämre i sin sjukdom vid provtillfället på våren 2017 än hon var vid provtillfället på hösten samma år.

Linnea Olivefalk har dock förklarat att symptomen för sjukdomen är många och sjukdomsbilden skiljer sig från person till person, och även att symptomen periodvis varit starkare för att andra perioder vara mindre påverkande. Att hon inte genomgått behandling innebär inte att hon var frisk, vilket vinner stöd i de åtgärder som diskuterades med läkare våren 2019.

Linnea Olivefalk vidhåller alltså att hon inte avsevärt "förbättrat" sin kunskapsnivå mellan proven. Hon har legat på en kunskap motsvarande 1,50 men hon har vid dessa 3 tillfällen varit påverkad i olika omfattning av sina symptom. Den 21 oktober 2017 var hon förhållandevis symptomfri och opåverkad vilket gjorde att hon kunde prestera på topp i förhållande till de andra två tillfällena.

Grovt brott

När det gäller rubriceringen har tingsrätten vid en sammantagen bedömning ansett att omständigheterna är så försvårande att brottet ska bedömas som grovt.

Vi vill dock påpeka att frågan har prövats av Svea Hovrätts dom 2019-06-25 i mål B 1418-19 och vi åberopar vad som där anförts.

På samma sätt som i det åberopade målet har inte åklagaren ens påstått att Linnea Olivefalk haft någon del i den organiserade verksamheten på annat sätt än att hon påstås ha försökt utnyttja dess tjänster. Detta är inte tillräckligt för att anse att det brott som hon därigenom må ha gjort sig skyldig till har ingått som ett led i en organiserad verksamhet.

Det saknar därför betydelse för rubriceringen i hennes ansvar huruvida verksamheten som sådan har varit förslagen och systemhotande.

Inte heller det faktum att hennes hjälpmedel har varit svåra att upptäcka medför att gärningen ska rubriceras som grovt brott.

Påföljd

Skulle hovrätten finna henne skyldig till det åtalade brottet ska påpekas att Linnea Olivefalk är tidigare ostraffad.

I övriga tingsrättsdomar och två hovrättsdomar har påföljden bestämts till 50 dagsböter, se bland annat Svea Hovrätts dom 2019-06-25 i mål B 1418-19.


Annat straff än böter bör därför inte vara aktuellt i målet.

Bevisning

Som bevis åberopas det inspelade förhöret med Linnea Olivefalk.

Målet bör handläggas genom muntlig huvudförhandling.

Malmö 2020-07-15



Filip Savic, advokat